

Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Etkinliklerin Nitelik, Nicelik ve Yeterlilikleri Hakkındaki Görüşleri¹

Almila Satılmış² Yusuf Avcı³

Özet: Bu araştırmanın amacı Türkçe öğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin nitelik, nicelik ve kazanımları karşılama durumu ve dört temel dil becerisini geliştirmede ne kadar etkili olduğu hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Çalışma içerisinde nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 14 kadın, 5 erkek olmak üzere 19 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma içerisinde veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın verileri analiz edilirken nitel veri analiz yöntemlerinden olan tümdengelimci analiz yönteminden faydalanılmıştır. Türkçe öğretmenlerine göre ders kitaplarında yer alan etkinliklerin yeterliliği, niceliği ve niteliği ile ilgili birçok sorunla karşılaşmıştır. Ders kitaplarında yer alan etkinliklerin yetersiz ve kapsam dışı olduğu, ifade becerilerini geliştirmede, analiz ve sentez düzeylerine ulaşamadığı, sezdirmede yetersiz kaldığı ve kazanımları yeterince yansıtamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe öğretmenleri ders kitaplarında yer alan etkinlikler için üst düzey bilişsel becerilerin artırılması, açıklamaların detaylandırılması ve yeni nesil soruların eklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmada Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin sayılarının artırılması, güncellenmesi ve sadeleştirilmesi, kapsamının genişletilmesi ve kazanım sayılarının azaltılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin ortak görüşü olarak Türkçe ders saatinin artırılması gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ders kitabı, Etkinlik, Nitelik, Nicelik, Kazanım.

Geliş Tarihi: 21.05.2024 – **Kabul Tarihi:** 29.06.2024 – **Yayın Tarihi:** 30.06.2024

DOI: 10.29329/mjer.2024.

¹ Bu araştırma, Prof. Dr. Yusuf Avcı danışmanlığında hazırlanan Almila Satılmış'ın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² **Almila Satılmış**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. ORCID: 0000-0003-4237-0942. Email: almilas16@gmail.com

³ **Prof. Dr. Yusuf Avcı**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. ORCID: 0000-0002-9837-8890. Email: yavci@comu.edu.tr

OPINIONS OF TURKISH TEACHERS ON THE QUALITY, QUANTITY AND ADEQUACY OF THE ACTIVITIES IN TURKISH TEXTBOOKS

Abstract: The aim of this study is to determine the opinions of Turkish language teachers about the quality, quantity and achievement of the activities in the Turkish textbook and how effective they are in developing the four basic language skills. Case study design, one of the qualitative research designs, was used in the study. The study group of the research consists of 19 Turkish teachers, 14 female and 5 male. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the study. While analyzing the data of the research, deductive analysis method, which is one of the qualitative data analysis methods, was used. According to Turkish teachers, many problems were encountered regarding the adequacy, quantity and quality of the activities in the textbooks. It was concluded that the activities in the textbooks were inadequate and out of scope, did not develop expression skills, did not reach the levels of analysis and synthesis, were insufficient in intuition and did not reflect the achievements sufficiently. Turkish teachers stated that higher level cognitive skills should be increased, explanations should be detailed and new generation questions should be added for the activities in the textbooks. In the study, it was concluded that the number of activities in Turkish textbooks should be increased, updated and simplified, their scope should be expanded and the number of learning outcomes should be reduced. In addition, it was determined that the Turkish lesson hours should be increased as a common opinion of the teachers.

Keywords: Turkish textbook, Activity, Quality, Quantity, Learning outcome

GİRİŞ

Eğitim süreci içerisinde kullanılan temel materyallerden biri ders kitaplarıdır. Ders kitapları, öğrenmeyi geliştiren, kolaylaştıran ve pekiştirmeye yardımcı olan kaynaklardan biridir. Alan yazında ders kitaplarıyla ilgili birçok farklı tanım yer almaktadır. Demirel'e (2003: 25) göre ders kitaplarının devamlılığı, güvenilirliği, değişebilirliği tartışılabilen bir kavram olmasının yanında görsel, bilişsel ve akla dayalı kazanımların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Güneş'e (2002: 5) göre ise ders kitapları herhangi bir öğretim programı kapsamında hazırlanmış, belli seviyedeki öğrencilere yönelik yazılmış, öğrenmeyi ve hatırlamayı kolaylaştıran sistemler ürünü bir materyal şeklinde açıklanmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda Türkçe ders kitapları, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede ve Türkçeyi etkin bir şekilde kullanabilmelerinde yardımcı olmak için tasarlanmış araçlardır. Bu kapsamda Türkçe ders kitapları, dört temel dil becerisini kazandırmaya yönelik etkinlikleri, dil bilgisi kurallarını, bilişsel becerileri ve ifade etme becerilerini kapsayan ayrıntılı bir içerik sunmaktadır.

Türkçe ders kitaplarının dersin özel hedeflerine ulaşmasına destek bileşenlerinden biri de etkinliklerdir. "Etkinlik" kavramı Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük'de 'Etkin olma durumu; aktiflik, faallik.'(URL-1) olarak tanımlanmaktadır. Etkinliklerin amacıysa öğrencilerin aktif olarak istekli bir şekilde öğrenmelerini sağlayabilmektir. Yapılandırmacı yaklaşımın da etkisiyle aktif olma durumu etkinliklere verilen önemi artırmıştır. 2005 yılında uygulamaya giren Türkçe Öğretim Programı'nda etkinlik yaklaşımı temel alınmıştır. Program içerisinde Türkçe Öğretim Programı'nda yapılandırmacı yaklaşım merkeze alınmakla birlikte, çoklu zekâ, beyin temelli öğrenme, öğrenci merkezli eğitim, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim, sarmal, tematik, beceri yaklaşımı gibi çeşitli yaklaşımlarından yararlanılmıştır" (MEB,2005) şeklinde açıklanmıştır.

Etkinlikler, öğrencilerin pekiştirerek uygulamalarına yardımcı olacak şekilde hazırlanmıştır. Etkinliklerin amacı öğrencileri aktif ve istekli hale getirebilmektir. Etkinlikler sayesinde öğrenilenleri pekiştirmeye ve anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesine katkıda bulunur. "Etkinlikler öğrencilere aktif ve bağımsız öğrenme, kendi kendini güdüleme, yaratıcılığını artırma" (Çevik ve Güneş, 2017: 273) gibi fırsatlar sunmaktadır. Öğrenciler etkinlikler sayesinde bağımsız öğrenebilmekte, bilişsel becerilerini geliştirmekte ve kendi öğrenme tekniklerini oluşturma imkânı bulmaktadır. 'Öğrencinin etkinlikleri başarılı bir şekilde gerçekleştirmesi ise kendine güvenini artırmakta, yeni amaçlara yöneltmekte, kendi

öğrenmesinden sorumlu olmasını ve kendi öğrenme ritmini belirlemesine katkı sağlamaktadır’ (Pollet, 2015; Güneş, 2017, s. 52).

Etkinlikler aracılığıyla birçok öğrenme ve gelişim alanları çok daha rahat bir şekilde öğrencilere aktarılabilir. ‘Etkinlikler öğrencinin dil, zihinsel, sosyal ve fiziksel beceri alanlarını geliştirmeyi amaçlamaktadır’ (Çevik, Güneş, 2017: 274). Öğrenciler etkinlikleri yaparken bütün beceri alanlarını aktif bir şekilde kullanırlar. Ayrıca öğrenciler etkinlikleri yaparken kendi kendilerine öğrenebilme fırsatı da yakalayabildikleri için zihinsel becerilerin gelişimine de fayda sağlamaktadır. Etkinlikler sayesinde öğrenciler uygulayarak öğrenme fırsatı yakalamış olmaktadır. Bu süreç içerisinde öğrenciyi daha aktif hale getirerek kendini ifade etmesini sağlamak, öğrenciyi cesaretlendirmek ve öğrencinin keşfederek öğrenmesini sağlayacak etkinliklere ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Bireylerin duygu ve düşüncelerini açık ve net bir şekilde ifade edebilmeleri iletişimin temelini oluşturmaktadır. ‘İletişim, dinleyicinin ileticinin zihninde var olan anlamı algılamak ve kendi zihninde yeniden yaratmasına yardımcı olabilecek şekilde sembollerin ayırt edilmesi, seçilmesi ve gönderilmesini kapsayan süreçtir’ (Temizöz, 2008: 29). Etkili bir iletişim için ise hem ifade gücüne hem de iletişim becerilerine sahip olmak gerekmektedir. Dört temel becerinin her biri farklı bir iletişim yönünü geliştirmektedir. Bu sebeple dört temel becerinin önemi duygu ve düşüncelerimizi ifade etmeye başladığımız andan itibaren başlamaktadır. ‘İyi bir anadili kullanıcısı dört temel dil becerisini etkin olarak kullanabilmelidir; çünkü bu dört beceri alanının gelişimi öğrencinin tüm yaşamını biçimlendirir. Bireyin iletişimsel yeterliliği bu becerilerin birbiriyle bağlantılı gelişimiyle ilişkilidir; çünkü bir becerinin gelişimi öteki becerinin gelişimini etkilemektedir’ (Lüle Mert, 2014:24).

Öğrenmenin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için eğitim, öğretim ve kullanılan materyallerin bir program dahilinde hazırlanması gerekmektedir. Demirel, eğitim programın tanımını ‘okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği’ (Demirel, 2006, s.6) şeklinde yapmaktadır. Benzer ise ‘okula devam eden çocukların gelişmelerini sağlayacak biçimde onları, eğitimin amaçlarına göre yetiştirmek için, çocukların kontrollü bir çevrede işleyeceği ilgi çekici, isteklendirici ve faydalı bütün eğitici tecrübelerin ve etkinliklerin dizildiği bir tasarı’ (Güngördü ve Güngördü, 1966’dan akt. Benzer, 2004, s.36) şeklinde tanımlamaktadır. MEB’in öğretim programında ise ‘Öğretim programları her bir ders için öğrencilerin ulaşması beklenen genel amaçları, bu amaçlar doğrultusunda öğrencinin edinmesi hedeflenen bilgi, beceri ve tutumları

ifade eden öğrenme çıktısı ile bunların öğrencilere aktarılması sürecinde kullanılacak öğretim ve değerlendirme yöntem, teknik ve stratejilerine ilişkin açıklama, yönlendirme ve uyarıları kapsar' şeklinde tanımlanmaktadır (URL-2).

Türkçe derslerinin ve kitaplarının genel işleyişlerini, hedeflerini, içeriklerini, yöntem ve tekniklerini temel kapsamda ele alan Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'dır. Türkçe Dersi Öğretim Programı içerisinde genel amaçlar "Öğrencilerin, dilin farklı bağlamlarda aldığı görünümleri kavramaları, dil aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri, değişik bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleridir" (2006, s.2) şeklinde ifade edilmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı içerisinde yer alan bu genel amaçlara ulaşabilmek için program içerisinde kazanımlara yer verilmiştir. MEB kazanımları "öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları belirten ifadeler" (MEB, 2005, s.8) şeklinde tanımlanmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı tarafından hazırlanan kazanımlar, etkinlikler ve ders anlatımları aracılığıyla öğrencilere aktarılmaktadır. Bu sebeple kazanımların öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal düzeylerine, öğretmenlerin durumuna, amaçlarla ilgili tutarlılığına ve programda yer alan hedeflerle uygunluğuna dikkat etmek gerekmektedir. Kazanımların bu niteliklere uygun bir şekilde hazırlanması öğrencilerin başarıya ulaşabilmesinde sağlıklı bir etki sunacaktır. Alan yazın incelendiğinde kazanımların Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerle olan ilişkisiyle ilgili sınırlı sayıda çalışmanın yer aldığı görülmektedir. Bu araştırmanın Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların etkinlikleri karşılama düzeylerini, etkinliklerin nitelik ve nicelik bakımından eksik kalan ve değiştirilmesi gereken yerlerini tespit etmede etkili olabileceği varsayılmaktadır.

Ders kitapları bilgiyi aktarmakta ve edinmekte temel araçlardan birisidir. Ayrıca ulaşımının kolay ve öğretmenlerin de ders süreci boyunca kullandığı kaynak olmasından dolayı önemi ve etkisi merak edilen konuların başında gelmektedir. Özbay, 'araştırmasında Türkçe öğretmenlerinin, ders kitabından %94,44 oranında yararlandıklarını tespit etmiştir.' (Özbay, M. 2003:17). Ders kitaplarının eğitim-öğretim sürecinde büyük öneme ve oldukça etkili bir role sahip olduğundan dolayı ders kitaplarının içerikleriyle ilgili alan yazında çeşitli araştırmalar yer almaktadır. (Çalışkan, 2015; Yurt ve Arslan, 2014; Temizkan, 2014; Ceran, 2015; Özdemir, 2019; Ünveren Kapanadze, 2018; Deniz, Tarakçı ve Karagöl, 2019; Yaylı ve Solak, 2009; Deniz, Karagöl, 2018; Apaydın, 2010; Uludağ, 2010; Ceran, 2015; Küçüköğlü, Albayrak ve

Serin, 2020; Maden, 2021; Sallabaş ve Yılmaz, 2020; Olukçu ve Yıldız, 2022; Aktaş, 2021; Zorlu, 2021; Sur, 2022; şimşek ve Demirel 2020). Bu çalışmanın amacı Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin Türkçe ğretim Programı'nda yer alan kazanımları karşılama durumunu ve dört temel dil becerisini geliştirmede ne kadar etkili olduğunu incelemektir. Ayrıca etkinliklerin bilişsel beceriler, dil bilgisi ve ifade etme becerisi üzerindeki etkisini araştırmaktır.

Bu amaçlar doğrultusunda belirlenen alt problemler şunlardır:

1. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin Türkçe ğretim programında yer alan dinleme, okuma, konuşma ve yazma kazanımlarını karşılayabilme durumu ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin dil becerilerine göre dağılımı ile görüşleri nelerdir?
3. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinlikleri ve dil bilgisine ati açıklamaların, dil bilgisi kazanımlarını yeterice yansıtabilmesi ile ilgili görüşleri nelerdir?
4. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin sayısı ile ilgili görüşleri nelerdir?
5. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin öğrencilerin kendilerini ifade edebilme becerilerini geliştirmekteki yeterliği ile ilgili görüşleri nelerdir?
6. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin daha çok hangi bilişsel beceri düzeyini geliştirmeye yönelik olduğu ile ilgili görüşleri nelerdir?
7. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin bilişsel becerilerini geliştirmedeki yeterliği ile ilgili görüşleri nelerdir?
8. Türkçe ğretmenlerinin Türkiye'de uygulanan g politikasının ders kitaplarına yansıması ile ilgili görüşleri nelerdir?
9. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerle bu etkinliklere ayrılan süreler ile ilgili görüşleri nelerdir?
10. Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerdeki soru yönergelerinin öğrenciler açısından açıklayıcı olması ile ilgili görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri analizi ile ilgili bölümler yer almaktadır.

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Mc. Millan'a (2000) göre durum çalışmaları bir veya daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer ilişkili sistemlerin derinlemesine incelendiği bir yöntemdir. Yin'e (1984) göre ise durum çalışmaları, güncel bir olguyu kendi gerçekliği içinde çalışan, olgu ve içinde bulunan içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla veri kaynağının olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir (Akt. Yıldırım ve şimşek, 2005). Bu alışmada Türkçe ğretmenlerinin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin nitelik, nicelik ve kazanımları karşılama durumları hakkındaki görüşlerini belirleyebilmek amacıyla durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma içerisinde örnekleme yöntemlerinden biri olan basit seçkisiz örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. "Her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı olan örnekleme birimine basit seçkisiz örnekleme denir" (Büyüköztürk, Kılıç akmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020, s.87). Bu araştırmanın çalışma grubunu 13 kadın, 2 erkek olmak üzere toplam 15 Türkçe ğretmeni oluşturmaktadır.

Veri Analizi

Bu araştırmada nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan tümdengelimci analiz yönteminden yararlanılmıştır. Analizden elde edilen veriler daha öncesinde araştırma sorusu veya alt sorulardan yola çıkılarak belirlenmiş temalara uygun olarak oluşturulmuştur (Yıldırım ve şimşek, s. 244). Araştırmacı araştırma içerisinde araştırmanın problem durumunu ve alt problemlerini belirleyerek problem durumu ve alt problemlere göre temalar düzenlemiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı araştırma alt problemleri doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formunda kullanacağı açık uçlu soruları belirlemiştir. Bu sürecin ardından görüşme soruları 3 alan uzmanına gönderilmiştir. Alan uzmanlarının görüşlerinden sonra bir pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamanın ardından forma son hali verilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yer Alan Dört Temel Becerilerin Yeterlilik Düzeyi Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Dinleme/ konuşma yetersiz	4
Dinleme yetersiz	3
Yazma yetersiz	3
Konuşma yeteriz	2
Okuma yetersiz	2
Okuma /yazma yeterli	2
Yetersiz	3
Kapsayıcı değil	1
Kısmen	2
Konuşma/okuma yeterli	1
Süre yetersiz	1
Yeterli	2

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin dinleme ve konuşmada yetersiz (F=4), dinleme de yetersiz (F=3), yazma da yetersiz (F=3), konuşma yetersiz (F=2), okuma yetersiz (F=2), okuma ve yazma da yeterli (F=2), yetersiz (F=3), kapsayıcı değil (F=1), kısmen yeterli (F=2), konuşma ve okuma da yeterli (F=1), süre yetersiz (F=1), yeterli (F=2) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

'Yeterli. Türkçe öğretiminde yer alan kazanımları karşılıyor.' (T1 kodlu öğretmen)

'Konuşma ve okuma için yeterli, yazma için yetersiz olduğunu düşünüyorum.' (T2 kodlu öğretmen)

'Konuşma etkinlikleri mevcut ama doğal öncüllerle izah edilen detaylar olsun görüşündeyim. Dinleme etkinliği tek metnin dışında diğer metinlerin etkinliklerine az da olsa eklenmesi görüşündeyim.' (T3 kodlu öğretmen)

'Düşünceler güzel ancak verilen etkinlikler için süreler yetersiz. Ayrıca Türkiye'nin her yerindeki öğrenciler için uygun olmayabilir.' (T4 kodlu öğretmen)

'Ders kitaplarında yer alan etkinliklerin Türkçe dersi kazanımlarını karşıladığını düşünüyorum. Bunun sebebini de bütün etkinliklerin var olan metinle ilgili olmasına bağlıyorum. Doğru metin seçiminin önemli olduğunu düşünüyorum. Yazma becerisini

arttırıcı metin tercihlerine yönelmenin daha doğru olacağını belirtmek istiyorum.’ (T5 kodlu öğretmen)

‘Okuma ve yazma kazanımları yeterlidir ancak dinleme ve konuşma yetersiz kalıyor.’ (T6 kodlu öğretmen)

‘Ders kitabındaki etkinlikler oldukça yetersizdir. Zira yıllardır aynı ders kitabı yenilenmeden veya değiştirilmeden kullanılmaktadır. Özellikle dinleme ve konuşma alanıyla ilgili etkinlikler yeterli düzeyde değildir. (T7 kodlu öğretmen)

‘Yetersiz olduğunu düşünüyorum. Ezbere dayalı olmayan öğrencilerin düşünce dünyasını geliştiren açık uçlu soruların daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum.’ (T8 kodlu öğretmen)

‘Ders kitabında yer alan etkinlikler kısmen de olsa karşılayan fakat her metinde aynı tarz soru kalıplarının sorulması belli bir zamandan sonra sıkıcılığa sebebiyet veriyor. Dinleme ve konuşma metinlerinin kazanım olarak değil ama sayısal anlamda metin içerisinde az yer aldığını düşünüyorum.’ (T9 kodlu öğretmen)

‘Yazma, konuşma ve dinleme etkinlikleri birçok seviyede yeterli düzeyde diyebiliriz. Ancak okuma etkinliklerinin kazanımlara hitap ettiğini pek düşünmüyorum. Okuduğunu anlama ve yorumlama düzeyi eksik kalmakta, kitaptan kopyala yapıştır cevaplarla geçiştirilmektedir. Genel olarak ise bütün etkinlikler birbirine çok benzer olduğu için hem öğretmende hem de öğrencide sıkılmaya ve isteksizliğe sebebiyet vermektedir. (T10 kodlu öğretmen)

‘Ders kitaplarında yer alan etkinlikler okuma ve yazma kazanımlarının birçoğunu karşılarken, dinleme ve konuşma kazanımları açısından yetersiz kalmaktadır. (T11 kodlu öğretmen)

‘Bütün becerilerin yeterince karşılandığını düşünmüyorum. Özellikle konuşma becerisine yönelik etkinliklerin kendini sürekli tekrar ettiğini ve öğrencilerin kendilerini kazanımlara yönelik olarak yeterince ifade edemediklerini düşünüyorum.’ (T12 kodlu öğretmen)

‘Okuma ve yazma becerileri yeterli fakat dinleme ve konuşma becerileri yetersiz kalıyor.’ (T13 kodlu öğretmen)

'Konuşma ve okumanın kazanımları karşıladığını düşünüyorum. Ancak yazma ve dinlemenin yeterli olabilmesi için Türkçe dersinin daha çok olması gerektiğini düşünüyorum.' (T14 kodlu öğretmen)

'Hayır, hazırlıklı konuşma yapar kazanımı yetersiz kalmaktadır.' (T15 kodlu öğretmen)

'Okuma ve yazma becerileri kısmen karşılansa da dinleme ve konuşma becerilerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Dinleme metinlerinin bir kısmı sınıf seviyesinin üstünde kaldığı için çocuklar hatırlamakta zorlanıyorlar. Konuşma ise daima amacına uygun olarak yapıldığı söylenemez. Bazı okuma, dinleme, konuşma ve yazma etkinlikleri ise metin ve tema ile ilgili olsun diye uğraşmış ancak seviyenin üstünde kalıyor. Metin ve tema ile ilişkili etkinlik bulunamıyorsa o metin ve tema çıkarılmalı ki kitabın ahengi bozulmasın.' (T16 kodlu öğretmen)

'Yeterli olduğunu düşünmüyorum ancak kitaptaki etkinlik sayılarının arttırılıp hem kitabın kalınlaştırılmasını hem de ders saatinin yetersiz olması gibi bir duruma sebebiyet vermesini de doğru bulmuyorum. Kazanımlarımız belli ve elimizde bir kitap var. Ancak ders saatimiz elimizdeki kitaba göre fazla. Bu durum bize dil bilgisi konularının işlenmesinde ve derslerimizde teknolojinin kullanılması konusunda bir özgürlük alanı sunuyor. Türkçe ders kitabı kazanımların karşılanmasında yetersiz evet, ama tüm kazanımları ders kitabından karşılamak zorunda bırakılmak mevcut durumdan daha fazla sorun yaratır diye düşünüyorum.' (T17 kodlu öğretmen)

'Türkçe ders kitaplarının içerisinde yer alan metinlerin ve etkinliklerin öğrencilerin ilgilerini çekmemektedir. Öğrencinin daha çok dikkatini ve ilgisini çekebildiği sürece kazanımların daha kolay elde edileceğini düşünüyorum. Hali hazırda yer alan etkinliklerin özellikle konuşma ve dinleme kazanımlarını sağlamada yetersiz bulunmaktadır.' (T18 kodlu öğretmen)

'Düşünmüyorum, yeterli.' (T19 kodlu öğretmen)

Tabloya göre öğretmenlerin çoğunluğu dinleme/izleme becerisine ait etkinlikleri yeterli düzeyde bulmamaktadır. Bu sırayı konuşma becerilerine ait etkinlikler takip ederken bazı öğretmenlere göre ise okuma becerilerine ait etkinliklere fazla yer verildiği düşünülmektedir.

Tablo 2 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerin Dört Temel Beceriye Yönelik Dağılımı Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Hayır	14
Dinleme-izleme az	8
Konuşma az	4
Anlatma az	1
Evet	3
Kısmen	1
Okuma-anlama fazla	2
Yazma az	2

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin dört temel beceriye dağılımı konusunda hayır (F=12), dinleme-izleme az (F=7), konuşma az (F=3), anlatma az (F=1), evet (F=3), kısmen (F=1), okuma-anlama fazla (F=1), yazma az (F=1) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

‘Hayır. Özellikle dil bilgisi alanında etkinliklerin zayıf olduğunu düşünüyorum.’ (T1 kodlu öğretmen)

‘Kısmen.’ (T2 kodlu öğretmen)

‘Eşit dağılım tamamen vardır diyemem. Dinleme/izleme etkinliklerinin artırılması görüşündeyim.’ (T3 kodlu öğretmen)

‘Dinleme etkinlikleri yetersiz.’ (T4 kodlu öğretmen)

‘Yazma becerisini ölçmeye yönelik etkinliklerin ders kitaplarında daha az düzeyde yer aldığını düşünüyorum.’ (T5 kodlu öğretmen)

‘Hayır. Eşit şekilde dağıtılmamıştır. Özellikle dinleme ve konuşma etkinlikleri yetersiz.’ (T6 kodlu öğretmen)

‘Dinleme becerisi yetersiz kalıyor. Dinleme etkinlikleri artırılabilir.’ (T7 kodlu öğretmen)

‘Evet.’ (T8 kodlu öğretmen)

'Etkinliklerin okuma ve yazma ağırlıklı olduğunu düşünüyorum. Dinleme ve konuşma etkinliklerini sadece metin başına bir etkinlikle verilebileceğini düşünmüyorum.' (T9 kodlu öğretmen)

'Hayır, düşünmüyorum. Dinleme ve konuşma becerisi biraz arkada kalıyor. Ancak uçurum bir fark bulunmamaktadır.' (T10 kodlu öğretmen)

'Ders kitaplarında yer alan etkinliklere bakıldığında bütün becerilerin eşit bir şekilde dağılmadığını düşünmekteyim. Dinleme becerisi her temada sadece birer metinde yer alırken okuma, yazma becerileriyle ilgili etkinliklere her metinde yer verilmemektedir.' (T11 kodlu öğretmen)

'Nicelik itibarıyla eşit sayılabileceğini düşünüyorum ancak konuşma ve yazma becerilerinde kullanılan etkinliklerin yaratıcılığı geliştirmede yetersiz kaldığı görüşündeyim.' (T12 kodlu öğretmen)

'Eşit dağılım göstermemektedir. Özellikle anlatma becerileri düşük seviyededir.' (T13 kodlu öğretmen)

'Dört temel becerinin olabildiğince eşit dağılım gösterdiğini düşünüyorum.' (T14 kodlu öğretmen)

'Hayır. Okuma anlama daha ağırlıklı.' (T15 kodlu öğretmen)

'Asla! Okuma %60, yazma %10, konuşma %5, dinleme %5 şeklinde bir dağılım var bana göre.' (T16 kodlu öğretmen)

'Yazma etkinliklerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Her metnin son etkinliğini yazma etkinliği yapmak yıllardır süregelen bir klişe haline geldi. Yazma etkinlikleri de genellikle farklı türde yazma üzerine sınırlandırılmış durumda. Burada ihmal edilen yazma stratejileridir.' (T17 kodlu öğretmen)

'Eşit bir şekilde dağıldığını düşünmüyorum. Dinleme ve konuşma etkinliklerinin az ve yetersiz olduğunu düşünüyorum.' (T18 kodlu öğretmen)

'Okuma, dinleme ve yazma alanları yeterli fakat çocuklar ilgisiz. Konuşma için araştırma da gerekli fakat öğretmen merkezli bu konuyu kapatmaya çalışıyoruz.' (T19 kodlu öğretmen)

Tablo 2’de dinleme/izleme becerilerini yetersiz bulan öğretmenler aynı şekilde dört temel beceriye ait dağılımı da yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin çoğu dört temel beceriye yönelik etkinlik dağılımını dinleme/izleme becerisi adına yetersiz bulmaktadır.

Tablo 3 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerin Dil Bilgisi Kazanımlarını Yansıtabilmeleri Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Yetersiz	15
Etkinlikler arttırılmalı	5
Açıklamalar detaylandırılmalı	4
Yeni nesil sorular eklenmeli	2
Bütünlük yok	1
Sezdirmede yetersiz	1
Tek yönlü	1
Yeterli	1

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin dil bilgisi kazanımlarını yansıtabilmeleri konusunda yetersiz (F=15), etkinlikler arttırılmalı (F=5), açıklamalar detaylandırılmalı (F=4), yeni nesil sorular eklenmeli (F=2), bütünlük yok (F=1), sezdirmede yetersiz (F=1), tek yönlü (F=1) ve yeterli (F=1) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

‘Hayır. Öğretmenler fazladan etkinlik çözdürmek zorunda kalıyor.’ (T1 kodlu öğretmen)

‘Dil bilgisine ait daha çok etkinlik olmalı. Özellikle yeni nesil sorularına yer verilmeli. (Görsel okuma, muhakeme gibi)’ (T2 kodlu öğretmen)

‘Konu-kazanım olarak açıklamalar detaylandırılmalı. Örnek sorular arttırılmalıdır.’ (T3 kodlu öğretmen)

‘Dil bilgisi açıklamaları daha fazla olmalı. Dil bilgisi konuları 5,6,7,8 dağılımları tekrar gözden geçirilmeli.’ (T4 kodlu öğretmen)

‘Dil bilgisi kurallarını kavramanın bütünsel bir kavramayla ilişkili olduğunu düşündüğümden, bu beceriye yönelik etkinliklerin daha yüzeysel kaldığını düşünüyorum.’ (T5 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisine yönelik herhangi bir açıklama ders kitaplarında yer almamaktadır.' (T6 kodlu öğretmen)

'Hayır, yeterli bulmuyorum. Özellikle bazı kademelerin dilbilgisine ait açıklamalarını çok yetersiz buluyorum.' (T7 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisine ait açıklamalar yetersiz.' (T8 kodlu öğretmen)

'Ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin daha çeşitli olabileceğini düşünüyorum. Dil bilgisine ait açıklamalar maalesef yer almıyor.' (T9 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisi etkinlikleri yeterli denilebilir. Her metinde bulunuyor ancak açıklamalar oldukça yetersiz. Öğrencilerin sadece açıklamaya bakarak bir şeyler yapması pek mümkün değil.' (T10 kodlu öğretmen)

'Ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri ve açıklamalarının yetersiz olduğunu düşünürken özellikle 7. Sınıf (dörtel yayınları) ders kitabındaki dil bilgisi etkinliklerinin sıralamasının uygun olmadığı, sarmal bir yaklaşımdan uzak olduğu ortadadır. Ne yazık ki paylaşılan konu anlatımının ardından verilen örneklerde bilgi yanlışlarının olduğu görülmektedir.' (T11 kodlu öğretmen)

'Bu sene kullanılan ders kitaplarında dil bilgisi konularında daha detaylı anlatımların olduğunu fark ettim ancak etkinliklerin içeriğinin kazanımları sezdirmede yetersiz kaldığını düşünüyorum.' (T12 kodlu öğretmen)

'Yetersiz kalmaktadır. Öğrencinin tam olarak anlayabilmesi için daha fazla dil bilgisi etkinliğine ihtiyaç duyulmaktadır.' (T13 kodlu öğretmen)

'Çoğu dil bilgisi etkinliğinin öğrencilerin seviyesinin çok üstünde olduğunu düşünüyorum zaten yeni müfredat değişikliği ile konuların yoğunluğu ve zorluk seviyesi düşürülecek.' (T14 kodlu öğretmen)

'Hayır, yetersiz ve tek yönlü kalmaktadır.' (T15 kodlu öğretmen)

'Sadece 5. Sınıf ders kitabında birtakım açıklamalar var. 6., 7. ve 8.sınıf ders kitaplarında ise değil açıklama küçük bir dipnot bile yok.' (T16 kodlu öğretmen)

'Benim tecrübe ettiğim kadarıyla dil bilgisine dair açıklamaların öğrencilerde hiçbir karşılığı yok. Her konuyu kendim anlatıp yazdırmak zorunda kalıyorum. Dil bilgisi açıklamaları yetersiz ve daha da önemlisi dağınık durumdadır. Bütünlük olması gereken

konular arasında veya bir konunun alt başlıkları arasında sayfalarca aralık vardır. Bu da bütünlüğü bozup konunun anlaşılabilirliğini düşürmektedir.’ (T17 kodlu öğretmen)

‘Özellikle LGS’yi düşündüğümüzde ders kitaplarının sınavı kazandırmaya yetmediği, ders kitabı dışında başka kaynaklara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.’ (T18 kodlu öğretmen)

‘Yetersiz.’ (T19 kodlu öğretmen)

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu etkinliklerin dil bilgisi kazanımlarını yansıtamadıklarını düşünmektedir. Bu durumun çözümü olarak dil bilgisine ait açıklama ve etkinliklerin artması gerektiği tespit edilmiştir.

Tablo 4 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabındaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Sayısının Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Yetersiz	12
Arttırılmalı	4
Çeşitlendirilmeli	3
Güncellenmeli	2
Açıklamalar arttırılmalı	2
Kazanımlarla alakasız	1
Müfredat sadeleştirilmeli	1
Yazım ve noktalama arttırılmalı	1
Yeterli	1

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabındaki etkinlik sayılarının yeterliliği konusunda yetersiz (F=12), arttırılmalı (F=4), çeşitlendirilmeli (F=3), güncellenmeli (F=2), açıklamalar arttırılmalı (F=2), Kazanımlarla alakasız (F=1), müfredat sadeleştirilmeli (F=1), yazım ve noktalama arttırılmalı (F=1) ve yeterli (F=1) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

‘Yeterli değil. Etkinlik sayısı arttırılmalı, müfredat sadeleştirilmeli.’ (T1 kodlu öğretmen)

‘Etkinlikler güncellenmeli. Sayısı arttırılmalı.’ (T2 kodlu öğretmen)

‘Sorular arttırılmalıdır. Çocuğun üretebileceği ödev veya çalışmalar yer alabilir.’ (T3 kodlu öğretmen)

'Etkinlik yeterli ancak açıklama ve daha fazla örnek verilmeli. Çünkü maddi sıkıntı sebebiyle konu anlatımı olmayan öğrenciler için ders kitapları, konu anlatımlı ders kitabı şeklinde olmalı.' (T4 kodlu öğretmen)

'Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin sayısının yeterli olduğunu düşünmüyorum. Dil bilgisinin dilin anlam özellikleri ile bağdaşıklık kurulacak şekilde verilmesi gerektiğine inanıyor, etkinliklerin bu çevrede zenginleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.' (T5 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisi etkinlikleri kazanımı kazandırma konusunda yetersiz kalmaktadır.' (T6 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisi etkinlikleri yetersiz kalıyor. Dil bilgisi etkinlikleri çok yüzeysel kalıyor. Piyasadaki kitaplarda ayrıntı sorulunca öğrenciler yetersiz kalıyor.' (T7 kodlu öğretmen)

'Yazım kuralları ve noktalamaya ağırlık verilmeli.' (T8 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisi etkinlikleri sadece bir tane olarak veriliyor. Soru çeşitliliği olarak farklı tarzda yazılmış soru kalıplarına da yer verilebilir.' (T9 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisi etkinliklerinin sayısının yeterli olmadığını düşünmekteyim. Dil bilgisi etkinlikleri yaşadığımız çağa uygun olmalı. Dijital çağa uygun, yaratıcı, düşünmeyi geliştiren etkinliklere yer verilmeli.' (T10 kodlu öğretmen)

'Sayısı yeterli denilebilir. Yalnızca etkinlikler çeşitlendirilebilir. Birbirinin kopyası etkinlikler farklı konularda sürekli tekrar ediyor.' (T11 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisi etkinliklerinin daha çok bilme ve kavrama üzerine yönelik olduğunu gördüm. Sadece fark etme, tahmin etme ve bilme becerileri dışında araştırmaya, üretmeye sevk eden etkinliklere yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğrencilerin öğrendiği dil bilgisi kazanımlarını konuşurken ve yazarken uygulayabilecekleri etkinliklerin sayısı arttırılmalı.' (T12 kodlu öğretmen)

'Yetersiz kalmaktadır. Öğrencinin tam olarak anlayabilmesi için daha fazla dil bilgisi etkinliğine ihtiyaç duyulmaktadır.' (T13 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisi etkinlikleri yeterli ancak öğrenci için çok açıklayıcı değiller. Bence dil bilgisi yoğunluğunun liseye bırakılması gerekiyor. Ortaokulda daha çok dört temel beceriye ağırlık verilmesi gerekiyor.' (T14 kodlu öğretmen)

'Sadece bir etkinlik oluyor. Yetersiz. Türlerle yer verilebilir.' (T15 kodlu öğretmen)

'Yetersiz. 5.sınıflarda dilbilgisi konusu az olmasına rağmen etkinlikler yetersiz. 6.sınıflarda kazanım çok etkinlik ise her metinde 1 ya da 2 tane, bazen hiç yok. 7.sınıf ve 8.sınıflarda ise etkinlikler yeterli gibi ama amaca yönelik değil. Çünkü LGS'ye hazırlık bu yıllarda yapılıyor ve etkinlikler sınava yönelik değil.' (T16 kodlu öğretmen)

'Türkçe ders kitaplarının kanayan yarası dil bilgisi etkinlikleridir. Kazanımı karşılayabilme konusunda kesinlikle yetersizdir ancak çocukların merkezi sınavlarda karşılaştıkları dil bilgisi soru sayılarına bakılınca da yeterli gibi görünüyor.' (T17 kodlu öğretmen)

'Yeterli değil. Etkinliklerin daha eğlenceli, daha ilgi çekici olarak hazırlanması gerektiğini düşünüyorum. Öğrencinin sürecin her anında aktif olduğu etkinlikler daha kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır.' (T18 kodlu öğretmen)

'Düşünmüyorum. Fakat dilbilgisine ağırlık verilirse ders saati yetersiz kalır.' (T19 kodlu öğretmen)

Öğretmenlerin yarısından fazlası dil bilgisi etkinliklerinin sayılarını yetersiz bulmaktadır. Bu sebeple dil bilgisi etkinliklerinin sayısının artırılması ve güncelleştirilerek çeşitlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin Öğrencilerin İfade Becerilerine Olan Katkısı Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Yetersiz	9
Süre yetersiz	3
Yeterli	4
Kısmen	2
Anlatma becerileri yetersiz	1
Detaylandırılmalı	1
Ezbere yönelik	1
Konuşma etkinlikleri arttırılmalı	1
Müfredat sadeleştirilmeli	1
Mevcut az olmalı	1
Siyasi baskı	1
Tekrar eden etkinlikler	1
Yabancı uyruklu öğrencilerle yapılamıyor	1
Yaratıcılık yok	1

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin öğrencilerin ifade becerilerine olan katkısı konusunda, yetersiz (F=9), süre yetersiz (F=3), yeterli (F=4), kısmen (F=2), anlatma becerileri yetersiz (F=1), detaylandırılmalı (F=1), Ezbere yönelik (F=1), Konuşma etkinlikleri artırılmalı (F=1), Müfredat sadeleştirilmeli (F=1), Mevcut az olmalı (F=1), siyasi baskı (F=1), tekrar eden etkinlikler (F=1), Yabancı uyruklu öğrencilerle yapılamıyor (F=1) ve yaratıcılık yok (F=1) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

'Yeterli, ancak çocuklar konuşmak istemiyor.' (T1 kodlu öğretmen)

'Bu konuda yeterli olduğunu düşünüyorum.' (T2 kodlu öğretmen)

'Kendilerini ifade edebileceği etkinlikler mevcut. Konuşma sınavlarında öğrenci performansını arttırmada yeterli olmadığını gözlemlemekteyim. Etkinliklerin detaylandırılıp artırılması görüşündeyim.' (T3 kodlu öğretmen)

'Kendilerini ifade edebilmeleri için yeterli ancak süre sorunu yaşıyoruz ve bu çocuklar bu etkinlikler için yeterli olmayabiliyor. Örneğin sınıflardaki yabancı uyruklu çocuklarla bu etkinlikler yapılamıyor.' (T4 kodlu öğretmen)

'Türkçe ders kitabı etkinliklerinin öğrencilerin kendilerini ifade etme becerilerini kısmen geliştirdiğini düşünüyorum. Bu yöndeki etkinliklerin öğrencilerde analiz, sentez gibi daha üst basamaktaki yeterlilikleri geliştirmesi gerektiğine inanıyorum.' (T5 kodlu öğretmen)

'Yaratıcı yazma başlı başına zaman alan bir uygulamadır. Yazdırılan metinlerin sınıfta paylaşılması çok zaman almaktadır. Bu da aksaklıklara sebep olabiliyor. Konuşma etkinlikleri nispeten daha kısa sürede yapabilmektedir. Konuşma etkinlikleri artırılmalı. Özetle yazma etkinlikleri faydalı, konuşma yetersiz kalıyor.' (T6 kodlu öğretmen)

'Sadece yazma etkinliklerinde yeterli buluyorum. Ancak dinleme ve konuşma için yetersiz.' (T7 kodlu öğretmen)

'Yetersiz buluyorum. Zamanın yeterli olması daha önemli. O sebeple az konu, öz anlatım olmalı. Türkçe kitaplarındaki metin sayısı azaltılabilir. 5 ve 6. Sınıf müfredatı sadeleştirilmeli.' (T8 kodlu öğretmen)

'Kısmen yeterli oluyor. Konuşma etkinliğinde metinle ilgili soru çalışmalarında, yazma çalışmalarında öğrenciler kendilerini ifade edebiliyor.' (T9 kodlu öğretmen)

'Kitaplardaki hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşma çalışmalarında öğrencilere kendilerinin ifade edebilme fırsatı yaratılırken kalabalık sınıflarda bu etkinliklerin gerçekleştirilmesinde sorunlar yaşanacağı, her öğrencinin kendisini ifade edebilmesi imkanı bulamayacağı ortadadır.' (T10 kodlu öğretmen)

'Hayır, düşünmüyorum. Konuşma etkinlikleri ağırlıklı olarak bir konu üzerinden ilerliyor. Öğrencinin evde biraz çalışıp metni ezberlemesi yeterli. Gerek okuduğunu anlama ve yorumlama gerekse konuşma etkinlikleri düşündürücü olmaktan ziyade ezbere yöneltir niteliktedir.' (T11 kodlu öğretmen)

'Günümüz öğrencilerinde en fazla sorun yaşadığımız alanlardan biri de kendini ifade etme becerisidir. Konuşarak ya da yazarak kendini ifade etmede öğrencilerimiz çok yetersiz kalıyor ne yazık ki. Kitaplarda konuşma ve yazma becerilerine yönelik etkinlikler birbirini tekrar eden sıradan etkinliklerden oluşuyor. Öğrenciler çok fazla tekrara düşüyor ve yaratıcı ürünler sunamıyor bu alanlarda.' (T12 kodlu öğretmen)

'Anlama becerileri yeterli olabilir fakat anlatma becerileri çok yetersiz kalmaktadır.' (T13 kodlu öğretmen)

'Öğrencinin kendini ifade edebilmesi için güzel etkinlikler koyulmuş. Ancak son 3-4 yılda siyaset baskısıyla koyulan zorlama konular üzerine yazdırmak istenen yazılar çok can sıkıyor. Çocukların daha çok siyasi konuların dışındaki konular üzerine yazı yazması kendilerini ifade etmesi gerekiyor.' (T14 kodlu öğretmen)

'Hayır. Bilgi düzeyinde etkinlikler mevcut.' (T15 kodlu öğretmen)

'Özellikle var olan konuşma ve yazma etkinlikleri amaca yönelik uygulanırsa öğrencilerin gelişme göstermesini sağlayabilir ancak yeterli değil.' (T16 kodlu öğretmen)

'Bu konu bence öğretmenle alakalı bir durumdur. Dersteki öğretmenin tutumu öğrencinin kendini ifade edebilme becerisini geliştirme konusunda Türkçe ders kitabından daha önemlidir. Doğru tutum sergilenir ve öğrencilere o özgür alan sağlanırsa, Türkçe ders kitabında yer alan etkinlikler öğrencilerin kendilerini ifade edebilme becerilerini geliştirmekte gayet yeterlidir.' (T17 kodlu öğretmen)

'Her metin sonunda yer alan birkaç konuşma ve yazılı anlatım etkinliği bu alanın gelişmesini sağlayamamakta. Yetersiz kalmaktadır.' (T18 kodlu öğretmen)

'Düşünüyorum fakat kitapların uygulanırlık düzeyi düşük bölgelerde yüzeysel.' (T19 kodlu öğretmen)

Öğretmenlerin yarısı etkinliklerin öğrencilerin ifade becerilerine katkısını yetersiz bulmaktadır. Özellikle öğretmenler anlatma becerilerine karşı yetersizlik düzeyini daha fazla bulduklarını dile getirmişlerdir. Konuşma ve yazma becerilerine ağırlık vermek öğrencilerin ifade becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacaktır.

Tablo 6 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin Öğrencilerin Bilişsel Becerilerini Geliştirmesine Yönelik Görüşleri

Kod	f
Bilgi-kavrama	7
Bilgi-kavrama- uygulama	6
Bilgi	1
Bilgi-uygulama	1
Kavrama	1
Kavrama-uygulama	1
Uygulama	1

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin öğrencilerin bilişsel becerilerinin gelişimine olan katkısı konusunda, bilgi-kavrama (F=7), bilgi-kavrama-uygulama (F=6), bilgi (F=1), bilgi-uygulama (F=1), kavrama (F=1), kavrama-uygulama (F=1) ve uygulama (F=1) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

'Bilgi aşamasında kalıyor. Ezberleyip sınavdan sonra unutuyorlar.' (T1 kodlu öğretmen)

'Kavrama ve uygulama.' (T2 kodlu öğretmen)

'Bilgi, kavrama ve uygulama düzeyini geliştirmeye yönelik.' (T3 kodlu öğretmen)

'Bilgi kavrama ve uygulamaya yönelik.' (T4 kodlu öğretmen)

'Daha çok bilgi ve kavrama düzeyinde olduğunu düşünüyorum. Mutlaka geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum.' (T5 kodlu öğretmen)

'Bilgi, kavrama ve uygulama düzeyindedir.' (T6 kodlu öğretmen)

'Etkinlikler daha çok bilgi ve kavrama düzeyinde kalıyor. Uygulama düzeyi de zaman zaman veriliyor ancak analiz, sentez ve değerlendirmenin yetersiz olduğunu düşünüyorum.' (T7 kodlu öğretmen)

'Bilgi ve kavrama.' (T8 kodlu öğretmen)

'Bilgi, kavrama ve uygulama.' (T9 kodlu öğretmen)

'Kitaplardaki etkinliklerin bilgi ve kavrama düzeyinde kaldığını düşünüyorum. Uygulama, analiz, sentez ve değerlendirmeye yönelik etkinliklerin sınırlı olması öğrencilerde kalıcı öğrenmenin önüne geçmekte, yorumlama ve yaratıcılık becerilerinin gelişmesine engel olmaktadır.' (T10 kodlu öğretmen)

'En fazla uygulama. Daha üstüne geçtiğini düşünmüyorum. Geçen varsa da azınlıktadır.' (T11 kodlu öğretmen)

'Daha çok bilme, kavrama düzeyinde olduğunu düşünüyorum. Günlük hayatta kullanılabilir ve yeni ürünler ortaya koyabilecek etkinliklere yeterince yer verilmediğini düşünüyorum. Özellikle üst düzey becerilere hitap etmede geride kaldığı kanısındayım.' (T12 kodlu öğretmen)

'Bilme ve uygulama düzeyini geliştirmeye yönelik.' (T13 kodlu öğretmen)

'Türkçe ders kitabında yer alan etkinlikler daha çok kavrama düzeyini geliştirmeye yönelik. Öğrenciler metinleri okuduktan sonra metinle bağlantılı soruları cevaplandırıyor.' (T14 kodlu öğretmen)

'Bilgi ve kavrama' (T15 kodlu öğretmen)

'Bilgi, kavrama ve uygulamaya yönelik olduğunu düşünüyorum.' (T16 kodlu öğretmen)

'Bu soruya belli bir bilişsel beceri düzeyini ön plana çıkaracak bir cevap verip çalışmayı yanlış yönlendirmek istemiyorum ama uygulama ve sentez bilişsel beceri düzeyini geliştirmeye yönelik etkinliklerin yetersiz olduğunu düşünüyorum.' (T17 kodlu öğretmen)

'Daha çok bilgi, kavrama ve uygulama becerilerini geliştirmeye yönelik olduğunu düşünüyorum.' (T18 kodlu öğretmen)

'Bilgi düzeyini geliştirmeye yöneliktir. Ancak analiz ve sentez ağırlıklı işlenirse başarı elde edilebilir. (zaman yeterli olursa)' (T19 kodlu öğretmen)

Öğretmenlerin neredeyse yarısı etkinliklerin öğrencilerin bilişsel becerilerden bilgi ve kavrama basamağıyla sınırlı kaldığını dile getirmektedirler. Öğretmenlerin tamamı ise analiz ve sentez basamaklarıyla ilgili etkinliklerin yer almamasından memnun olmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Tablo 7 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin Öğrencilerin Bilişsel Becerileri Geliştirmedeki Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Uygulama yeterli	5
Kavrama yeterli	4
Yetersiz	6
Analiz-sentez yetersiz	3
Bilgi yeterli	1
Değerlendirme yetersiz	2

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmedeki yeterliliği konusunda, kavrama (F=4), uygulama (F=5), yetersiz (F=6), bilgi (F=1), Analiz-sentez yetersiz (F=3), Değerlendirme yetersiz (F=2) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

'Bilgi, kavrama.' (T1 kodlu öğretmen)

'Uygulama, analiz ve sentez yetersiz.' (T2 kodlu öğretmen)

'Hayır düşünmüyorum. Özellikle analiz, sentez ve değerlendirme düzeyi yetersiz kalıyor.' (T3 kodlu öğretmen)

'Ders kitapları yenilenmeli, müfredat sadeleştirilmeli ve üst düzey bilişsel becerileri ölçmeye yönelik etkinlikler olmalıdır.' (T4 kodlu öğretmen)

'Bu gibi daha üst düzey becerileri kazandırmada yeterli olmadıklarını düşünüyorum. Öğrencilerde bu becerileri geliştirmek için ders kitabı dışında belirlediğim bağımsız çalışmalara yöneldiğimi belirtmek isterim.' (T5 kodlu öğretmen)

'Analiz, sentez ve değerlendirme konusunda yeterli değil.' (T6 kodlu öğretmen)

'Analiz, sentez ve değerlendirme becerisinin geliştirilmesine yönelik yeterlilik kazandıran etkinlikler arttırılmalı.' (T7 kodlu öğretmen)

'Özellikle kavrama konusunda yetersiz.' (T8 kodlu öğretmen)

'Değerlendirme basamağı konuşma ve yazma kazanımları için yeterliyen diğerleri bilgi ve kavrama düzeyinde kalıyor.' (T9 kodlu öğretmen)

'Hayır, yeterli olduğunu düşünmüyorum.' (T10 kodlu öğretmen)

'Bilgi ve kavrama seviyesinde kalan etkinlikler öğrencilerin bilgileri uygulaması, analiz etmesi, yorumlaması ve değerlendirilmesi konusunda öğrencileri eksik bırakmaktadır.' (T11 kodlu öğretmen)

'Üst düzey bilişsel becerileri geliştirmede yeterli olduğunu düşünmüyorum.' (T12 kodlu öğretmen)

'Uygulama seviyesinin üzerine çıkamamaktadır.' (T13 kodlu öğretmen)

'Yeterli olduğunu düşünüyorum. Ancak uygulama aşamasının biraz daha arttırılması gerektiğini düşünüyorum. Öğrenciyi dersin içine ne kadar dahil ederseniz öğrenci dersi o kadar benimser ve başarılı olur.' (T14 kodlu öğretmen)

'Hayır. Analiz ve sentez yetersiz.' (T15 kodlu öğretmen)

'Analiz, sentez ve değerlendirme becerilerini geliştirmede yeterli bulmuyorum.' (T16 kodlu öğretmen)

'Bu konuya da birinci soruya verdiğim cevapla aynı doğrultuda bakıyorum. Yeterli değil ancak yeterli düzeye getirilmesi kitabın etkinlik sayısını bir hayli arttırıp dersin sadece kitapla sınırlandırılmasına neden olacağını düşünüyorum.' (T17 kodlu öğretmen)

'Bilgi, kavrama ve uygulama becerilerini ölçmeye yönelik etkinliklerin ders kitaplarının %70'ini oluşturduğunu ancak analiz, sentez ve değerlendirme becerilerini ölçmek için yeterli etkinliğin olmadığını düşünüyorum.' (T18 kodlu öğretmen)

'Etkinlik ile çalışmalarda yeteri kadar zaman ve farklı materyallerde (özellikle görsel) desteklenirse; kitaptaki etkinlikler iyi bir başlangıç olarak düşünülebilir.' (T19 kodlu öğretmen)

Öğretmenlerin neredeyse tamamı etkinliklerin bilişsel becerilere dağılımını eşit bulmadığından kaynaklı bilişsel becerilerin yeterliliğini de eksik bulmaktadır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu analiz ve sentez basamaklarını yetersi bulduklarını dile getirmişlerdir.

Tablo 8 Türkçe Öğretmenlerinin Türkiye’de Uygulanan Göç Politikalarının Ders Kitaplarına Yansıması Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Yer almamalı	5
Doğru	3
Gereksiz	3
Etkinlikler var	3
Yanlış	4
Bilgim yok	1
Fikir dayatma	2
Tarafsız	1
Yer alıyor	2

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkiye’de uygulanan göç politikalarının ders kitaplarına yansıması konusunda, yer almamalı (F=4), doğru (F=3), gereksiz (F=3), etkinlikler var (F=3), yanlış (F=3), bilgim yok (F=1), fikir dayatma (F=1), tarafsız (F=1), yer alıyor (F=2) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

‘Bu kadar sahiplenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum. Sonuçta biz Türkiye Cumhuriyetiyiz ve onlar misafir.’ (T1 kodlu öğretmen)

‘Herhangi bir olumsuz düşüncem yok.’ (T2 kodlu öğretmen)

‘Yer almamalı. Empati kurdurucu olabilir ama o psikolojiye öğrenciyi çok kaptırmamalı. Yaşları küçük çünkü.’ (T3 kodlu öğretmen)

‘Yer almamalı.’ (T4 kodlu öğretmen)

‘Doğru buluyorum. Bu yansıma daha da geliştirilebilir. Öğrencilerde farkındalığı arttırabilir.’ (T5 kodlu öğretmen)

‘Ders kitaplarında empati kurabilmelerine yönelik etkinlikler planlanmıştır.’ (T6 kodlu öğretmen)

‘Çocuklarda empati ve merhamet duygusunu geliştirmesi yönüyle faydalı olduğunu düşünüyorum.’ (T7 kodlu öğretmen)

'Var olan gerçekleri yok edemeyiz.' (T8 kodlu ğretmen)

'Çocukların ülkede var olan bu politika ile okulda bilinleniyor olması güzel.' (T9 kodlu ğretmen)

'Uzun zamandır ders kitaplarından ders işlemindeyim. Bu konu hakkında bir bilgim yok. Metin konusu varsa da bilmediğim için yorum yapamam.' (T10 kodlu ğretmen)

'ülkemiz, coğrafi konumu gereği tarihinde her zaman göç alan bir ülke olmuştur ve olmaya devam edecektir. Göç; nüfus artışının yanında kültürel, ekonomik pek çok sorunu beraberinde getirirken toplumsal barış ve uyumun sağlanması adına hoşgörü, empati, saygı vb. değerlerin bireylere verilmesi gerekmektedir. Bu konuda Türkçe ders kitaplarındaki metinler araç olarak kullanılmalıdır. Ayrıca bu değerler kazandırılırken göç kavramı ile ilişkilendirilebilir. Metinlerin tüm açılardan bakıldığında yeterli olmadığını düşünüyorum.' (T11 kodlu ğretmen)

'Öğrencilerin güncel hayattan ve ülkesinde meydana gelen gelişmelerden haberdar olması güzel ancak özellikle bu konuda sorgulamadan sempati oluşturmaya yönelik etkinliklere sıklıkla yer verilmesini doğru ve etik bulmuyorum.' (T12 kodlu ğretmen)

'Var olan durumu aktarmak yerine bir fikir benimsetilmeye çalışılıyor. Bu sebeple çok yanlış bir politikadır. Bu durumun ders kitaplarında yer alması öğrenciye gereksiz ve yanlış yönde bir empati kurdurabilme çabasıdır. Tarihin hiçbir döneminde sığınmacı durumuna düşmemiş bir milletin çocuklarına bu tarz mülteci güzellmeleri yapılmaya çalışılması çok yanlıştır.' (T13 kodlu ğretmen)

'Saçma ve gereksiz buluyorum. Siyaset öğrencilerin işi değil. Siyasetin getirdiği sorunları yaşları küçük çocukların beyinlerine normalmiş gibi yerleştirmeye çalışmak çok gereksiz bir çaba içeriyor. Cumhuriyet, Atatürk vb. konu başlıklarını azaltıp yerine böyle saçma konuları eklemek bazı şeyleri unutturmaya çalışmaktır. Bilinmelidir ki bu gençlik hiçbir zaman Atatürk'ü ve Cumhuriyeti asla unutmaz.' (T14 kodlu ğretmen)

'Yersiz. Çocuk düzeyine uygun değil.' (T15 kodlu ğretmen)

'Uygulanan göç politikası gereği kitaplarda yer alan metinlerin daha anlaşılır ve daha somut konulardan seçilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yeni bir kültür ve yeni bir dil becerisi kazanan göçmen çocukların uyum sağlaması bu sayede daha kolay olacaktır.' (T16 kodlu ğretmen)

‘Türkiye’de yaşanan önemli gelişmelerin çocukların düzeylerine göre onlara aktarılması mantıksız bir durum değil ancak etkinliklerin içeriği mevcut durumu öğrencilere aktarmaktan ziyade çocukları bir fikir etrafında toplamaya yönelik olduğunu düşünüyorum. Bunun sonuçları çocuklar ve ülke açısından acı olabilir.’ (T17 kodlu öğretmen)

‘Son yapılan değişiklikle beraber belki ilerleyen zamanlarda görebiliriz. Zaten okulumuz yabancı uyruklu öğrencilerin çoğunlukta olduğu bir okul olduğu için eğitim ve öğretimde daha çok öğretmenlerin çaba harcadığını görüyorum. Sonuç olarak ders kitaplarını onlara uydurmak yerine onları ders kitaplarına uydurmamız gerektiğini düşünüyorum.’ (T18 kodlu öğretmen)

‘Göç eden kesim; okuma ve yazma dahi davranış eksiklikleri ders başarılarını etkiliyor. Başarısız öğrencilerdeki gözlemim okuma ve yazma sorunu görülmesi. Karma eğitim yapılmamalı; göçle gelen kişiler ayrı ayrı eğitim almalı veya destekleme eğitimiyle takviye edilmeli’ (T19 kodlu öğretmen)

Öğretmenler ülkede uygulanan göç politikalarının ders kitaplarına yansımalarını yanlış bulmaktadır. Öğretmenlerin çoğu bu tarz etkinlikleri yanlış yönde bir empati kurdurma çabası olduğunu düşündüklerini dile getirmişlerdir.

Tablo 9 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklere Ayrılan Sürelerin Zaman Yönetimi Açısından Tutarlılığı Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Zaman yetersiz	11
Yazma etkinlikleri için yetersiz	2
Ders saati arttırılmalı	2
Bazı etkinlikler çıkartılmalı	1
Değerlendirme yetersiz	1
Dil bilgisine daha çok vakit ayrılmalı	1
Kazanım sayısı fazla	1
Konuşma ve dinleme yetersiz	1
Sınıf başarısına göre değişir	1
Tutarlı buluyorum	2
Tutarsız	1
6. sınıflar için yetersiz	2

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabındaki etkinliklere ayrılan sürelerin zaman yönetimi açısından, zaman yetersiz (F=11), yazma etkinlikleri için yetersiz (F=2), ders saati arttırılmalı (F=2), bazı etkinlikler çıkartılmalı (F=1), değerlendirme yetersiz (F=1), dil bilgisine daha çok vakit ayrılmalı (F=1), kazanım sayısı fazla (F=1), konuşma ve dinleme yetersiz (F=1), Sınıf başarısına göre değişir (F=1), tutarlı buluyorum (F=2), tutarsız (F=1) ve 6. Sınıflar için yetersiz (F=2) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

'Bazı etkinliklerde (özellikle yazma) süre yetmiyor.' (T1 kodlu öğretmen)

'Etkinlikler tam anlamıyla işlenecek olursa zaman yetersiz.' (T2 kodlu öğretmen)

'Hayır, etkinliklere yeterli süre ayırlamıyor. Her öğrenci her etkinlik düzeyinde değerlendirilince süre yetmiyor.' (T3 kodlu öğretmen)

'Ders süreleri mevcut müfredatı yetiştirme konusunda oldukça yetersizdir. Kazanım sayısı fazladır.' (T4 kodlu öğretmen)

'Çok tutarlı bulmuyorum. Özellikle yazma etkinliklerinin daha uzun bir süre alabileceğinin ders kitaplarına yansıtılması gerektiğini düşünüyorum.' (T5 kodlu öğretmen)

'Kesinlikle süreler yeteriz. Bazı etkinlikler kitaplardan çıkartılmalı.' (T6 kodlu öğretmen)

'5 ve 6. Sınıf etkinliklerinde süre yönetimi sağlanmakta ama konuşma, dinleme ve değerlendirme süreçleri için kazanım arttırmakta süre yetişmemektedir. Etkinlikler bu sürece zaman ayırıcı nitelikte olmalıdır.' (T7 kodlu öğretmen)

'Tutarlı buluyorum. Etkinlikler zamanında bitirilebiliyor.' (T8 kodlu öğretmen)

'Süre, kazanımların yetişmesi açısından bu seneye kadar iyiydi. şu an uygulama sınavları ve Türkçe öğretmenlerinin halihazırda var olan yoğunluğuyla yeteriz kalıyor.' (T9 kodlu öğretmen)

'Ders kitaplarında yer alan etkinlikler sürekli yinelenmekte ayrıca bazı metinlerin etkinliklerini (özellikle 6. Sınıf kitabında) haftalık ders saatinin yönetimi konusunda oldukça az buluyorum.' (T10 kodlu öğretmen)

'Türkçe, müfredatı yoğun olan bir derstir. Özellikle dil bilgisi konuları için çok daha fazla zaman ayırmak gerekmektedir. Bu nedenle etkinliklere ayrılan sürenin fazla ve tutarsız olduğunu düşünüyorum.' (T11 kodlu öğretmen)

'Zaman yönetimi olarak olabildiğince tutarlı ayarlanmış. Ancak ders saati az etkinlik çok olunca yeterli gelmiyor. Bu yüzden Türkçe dersinin artırılması gerekiyor.' (T12 kodlu öğretmen)

'Süre yetersiz kalmaktadır. Özellikle bazı beceri temelli etkinliklerde daha fazla ders saatine ihtiyaç duyulmaktadır.' (T13 kodlu öğretmen)

'Kitaplarda yer verilen etkinlikleri sindirerek verimli bir şekilde işleyebilmek için ayrılan süreyi yeterli bulmuyorum. Özellikle konuşma etkinliklerinde sınıfın tamamının aktif olabilmesi için daha fazla süreye ihtiyaç duyuluyor.' (T14 kodlu öğretmen)

'Tutarsız.' (T15 kodlu öğretmen)

'Sınıf düzeylerinin akademik durumuna göre bu süre değişkenlik göstermektedir. Akademik başarısı düşük sınıflarda bu süre yetersiz kalabilmekte. Daha yüksek başarıya sahip öğrenciler de ise süre çok fazla yetmektedir.' (T16 kodlu öğretmen)

'Evet tutarlı buluyorum. Dersimiz sonuç olarak sadece ders kitabından ibaret değil. Ders kitabımızın etkinlik süreleri bize bu özgür ortamı sağlıyor.' (T17 kodlu öğretmen)

'6.sınıflarda yetiştirmekte zorlanıyoruz. Çünkü konular çok fazla.' (T18 kodlu öğretmen)

'Zaman ve çevremizdeki olaylarla bağlantı kurmasıyla ders etkinliklerini yetiştirmede zorluk çekiyoruz.' (T19 kodlu öğretmen)

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu birçok konuda Türkçe ders saatinin artırılması gerektiğini dile getirmektedirler. Etkinliklere ayrılan süre içinde bu görüş büyük bir çoğunlukla geçerli görülmüştür. Öğrencilerin Türkçe dersiyile birlikte edinebildikleri ifade ve anlatma becerilerinin verimli olabilmesi için Türkçe ders saatinin artırılması zorunlu bir ihtiyaçtır.

Tablo 10 Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerdeki Soru Yönergelerinin Öğrenciler Açısından Açıklayıcılığı Hakkındaki Görüşleri

Kod	f
Açıklamalar yeterli	8
Yerine göre	3
Yetersiz	3
Çoğunlukla açıklayıcı	3
Dil bilgisinde yetersiz	1
Dikkat çekici olmalı	1
5 ve 6'larda yetersiz	1

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerdeki soru yönergelerinin öğrenciler açısından açıklayıcılığını, açıklamalar yeterli (F=8), bazıları yeterli (F=3), yetersiz (F=3) ve çoğunlukla açıklayıcı (F=3), Dil bilgisinde yetersiz (F=1), Dikkat çekici olmalı (F=1), 5 ve 6'larda yetersiz (F=1) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

'Sorular gayet açık, ancak her sene gelen öğrenci potansiyeli düştüğü için çocukların algılama seviyelerinde sıkıntı yaşıyoruz. Ayrıca kitaptaki kazanımların cevaplarını internet ortamında bulunması da çocukları sorgulamaya itmiyor.' (T1 kodlu öğretmen)

'Zaman zaman açıklama yapma ihtiyacı olur. Ya öğrenci tam okumuyor ya da yönerge yetersiz kalıyor.' (T2 kodlu öğretmen)

'Yeterince açıklayıcı düzeyde olduğunu düşünüyorum.' (T3 kodlu öğretmen)

'Bazıları yeterli, bazıları yetersiz.' (T4 kodlu öğretmen)

'Soru yönergelerinin yeterince açıklayıcı olduğunu düşünüyorum.' (T5 kodlu öğretmen)

'Soru yönergeleri çoğunlukla açıklayıcıdır.' (T6 kodlu öğretmen)

'Açıklamalar yeterlidir.' (T7 kodlu öğretmen)

'Uygundur.' (T8 kodlu öğretmen)

'Genel anlamda açıklayıcı' (T9 kodlu öğretmen)

'Ders kitaplarında yer alan soru yönergelerini öğrenciler açısından yeterli buluyorum.' (T10 kodlu öğretmen)

'Açıklamaların yeterli olduğu etkinlikler de var yetersiz olduğu etkinlikler de var. Genelleme yapmam mümkün değil.' (T11 kodlu öğretmen)

'Çoğu yönergeyi biz öğretmenler bile anlamıyor. Soru yönergeleri yetersiz. Bazı etkinlikler yanlış. Soru hazırlayan basım evleri ve yazarların bu konuları gözden geçirmesi gerekiyor.' (T12 kodlu öğretmen)

'Dil bilgisi etkinliklerinde açıklamalar çok yetersiz kalmaktadır. Hem öğretmenler hem de öğrenciler kaynak kitaplardaki açıklama ve etkinliklere ihtiyaç duymaktadır.' (T13 kodlu öğretmen)

'Etkinlikleri yaparken öğrencilerimin çoğundan "Burada ne demek istiyor?" sorusunu duyuyorum. Son yıllarda öğrencilerin algı seviyelerinde fark edilir bir düşüş yaşandığını düşünüyorum. Dolayısıyla yönergeler öğrenciler için yeterince açık olmayabilir.' (T14 kodlu öğretmen)

'Evet. Yeterli.' (T15 kodlu öğretmen)

'Öğrencilerin bazı soru yönergelerinde ne anlatılmak istendiğini birkaç defa sorduklarını hatırlıyorum. Özellikle 5. Ve 6. Sınıflardaki öğrenciler bu gibi anlama zorluğu yaşamaktadırlar.' (T16 kodlu öğretmen)

'Etkinlik açıklamaları aslında gayet yeterli ancak çocuklarda etkinlik açıklaması okuma alışkanlığı geliştiremiyorum, her etkinlikte benden açıklama bekliyorlar. Etkinlik açıklamalarının yazı fontu, puntosu vs değiştirilip ilgi çekici hale getirilebilir veya görsellerle desteklenebilir.' (T17 kodlu öğretmen)

'Evet.' (T18 kodlu öğretmen)

'Başlangıç konuya giriş için iyi bir yol fakat yeterli olmayabiliyor. Kitap dışı materyallere ihtiyaç duyuyoruz. Öğrenci odaklı çözüm üzerinde duruluyorsa bazı öğrenciler sıkılıyor ve daha fazlasını isteyebiliyor.' (T19 kodlu öğretmen)

Öğretmenler genel olarak etkinliklerle ilgili olan açıklamaları yeterli görmektedir. Ancak bulgular incelendiğinde dil bilgisine ait etkinliklerin açıklamaları öğretmenlerce yetersiz bulunmaktadır. Dil bilgisine ait etkinliklerin açıklamasının daha detaylı ve öğrencinin düzeyine uygun bir şekilde yenilenmesi gerektiği tespit edilmiştir.

SONUÇ VE TARTIşMA

Bu alışmada Talim ve Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler ele alınmıştır. Türkçe ders kitaplarında yer alan bu etkinliklerin kazanımları karşılama durumu ve dört temel dil becerisini geliştirmede ne kadar etkili olduğu incelenmiştir. Ayrıca etkinliklerin bilişsel beceriler, dil bilgisi ve ifade etme becerisi üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre etkinlikler içerisinde yer alan dört temel dil becerisinin dinleme, konuşma ve yazma becerisinde yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca etkinliklere ayrılan sürenin de yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin ezbere dayalı olduğu ve öğrencilerin düşünce dünyalarını geliştirmeye yönelik st düzey bilişsel becerilerini geliştirmede yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe ğretmenleri metinlerde yer alan etkinlik sorularının birbirini yinelediğini ve bu durumun Türkçe derslerini sıkıcılığa ittiğini dile getirmektedirler. Ayrıca Türkçe ğretmenlerinin %80'inin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin dört temel beceriye eşit dağılım göstermediğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre Türkçe ğretmenlerinin %80'inin Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin dil bilgisi kazanımlarını yeterince yansıtamadığı kanısında oldukları tespit edilmiştir. Türkçe ğretmenlerinin etkinliklerde yer alan dil bilgisi açıklamalarını yetersiz buldukları ve kendilerinin farklı kaynaklara yönelerek çeşitli örnekler vermek zorunda kaldıkları tespit edilmiştir.

Türkçe ders kitabındaki dil bilgisine ait etkinlik sayılarının yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe ğretmenleri dil bilgisi etkinliklerinin çocuğun üretebileceği dev veya çalışmalar şeklinde olması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca maddi sıkıntılar sebebiyle konu anlatımlı kaynak kitabı olmayan öğrenciler için ders kitaplarının konu anlatımı da içerecek şekilde yeniden hazırlanması gerektiği tespit edilmiştir.

Araştırma verilerine göre Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin öğrencilerin ifade becerilerini geliştirmede yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe ğretmenleri özellikle konuşma becerilerine yönelik etkinliklerde süre sıkıntısı çektiklerini ve sınıflarda bulunan yabancı uyruklu öğrencilerden kaynaklı bu etkinlikleri verimli şekilde yapamadıklarını dile getirmektedirler. Ayrıca Türkçe ğretmenlerinin %20'si konuşma becerisinin Türkçe dersi içerisinden ayrılarak ayrı bir ders olması gerektiğini düşünmektedirler. Yazma becerilerine

yönelik etkinliklerin konuşma becerilerine yönelik etkinliklere göre daha iyi yapılabildiği ama yazma etkinliklerinin de çok fazla vakit aldığı tespit edilmiştir.

Bu çalışma ‘Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi etkinliklerine yönelik tutumlarıyla bilişim teknolojileri özyeterlilik algıları arasındaki ilişki’ adlı tezin makalesidir. Öğrencilerden yeterli düzeyde yazılı nitel veri elde edilemediği için öğretmenlerle yapılarak tamamlanmıştır. Bu sebeple henüz tezin bulguları elde edilmeye çalışılırken öğrencilerin yazma becerilerinin çok zayıf olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin bilişsel becerileri geliştirme noktasında kavrama düzeyinde kaldığı, yalnızca bir kısmının uygulama düzeyine ulaşabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin en fazla uygulama düzeyine ulaşabildiğini, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarıyla ilgili var olan kısıtlı etkinliklerin de ulaşılacak istenen kazanımları karşılamadığını ortak bir şekilde dile getirmektedirler.

Araştırma verilerine göre Türkçe öğretmenlerinin %90’ı Türkçe ders kitabındaki etkinliklere ayrılan sürenin yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Türkçe öğretmenleri; yazma etkinlikleri, müfredatı yetiştirme kaygısı, kazanım sayılarının fazlalığı ve yeni uygulamaya giren konuşma, dinleme ve yazılı sınavları için sürenin yetersiz olduğunu dile getirmektedirler.

Araştırma sonuçlarına göre Türkçe ders kitabındaki etkinliklere ayrılan sürelerin tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir. Özellikle yazma ve konuşma konusunda öğrencilerin çok zorlandığı görülürken öğretmenlerin de bu konularda gerek materyal gerekse de süre konusunda zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple konuşma, dinleme ve yazılı sınavlarının ayrı olduğu gibi bu becerilerin de ayrı birer ders olması gerektiği tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre Türkçe öğretmenlerinin %60’ı etkinliklerdeki soru yönergelerini açıklayıcı bulmaktadırlar. Ancak Türkçe öğretmenleri etkinliklerdeki soru yönergelerinin öğrencilerin dikkatini çekmediğini, dil bilgisine yönelik açıklamaların yetersiz olduğunu ve öğrencilere etkinliklerin açıklamalarını okuma alışkanlığını kazandıramadıklarını dile getirmektedirler.

Araştırma sonuçlarına göre Türkiye’de uygulanan göç politikalarının Türkçe ders kitaplarına yansıtıldığı görülmektedir. Ancak Türkçe öğretmenlerinin %75’i uygulanan bu politikaların yansımalarını doğru bulmamaktadır. Türkçe öğretmenleri; bu kadar sahiplenmenin gereksiz olduğunu, psikolojik olarak doğru olmadığını, etik değerlere uymadığını ve var olan

durumu aktarmak yerine bir fikri dayatmaya yönelik olduğunu düşünmektedirler. Bununla birlikte doğru olduğunu düşünüp göç kavramıyla ilişkilendirilerek kullanılması yönünde görüşler de yer almaktadır.

Baltacıoğlu, Türkçe derslerine ayrılan sürenin yetersiz olduğunu ve bu durumun Türkçe'nin yeterince öğrenilemediğine sebep olduğunu savunmaktadır (Baltacıoğlu, I. H. 2008). Erten, Türkçe derslerine ayrılan sürenin yetersiz olduğunu ve bu durumun öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerini engellediklerini dile getirmektedir (Erten, M. 2019).

Altun (2022), Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme etkinliklerinin yeterince sistematik olmadığını ve öğrencilerin farklı dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik yeterince çeşitlilik göstermediğini vurgulamaktadır. Aydemir (2023) Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin yeterince yaratıcı olmadığını ve öğrencilerin farklı yazma türlerini denemelerine imkan sağlamadığına değinmiştir. Akyol ve Erdoğan (2021) ise Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma etkinliklerinin yeterince çeşitli olmadığını ve öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap etmediğini dile getirmektedir. Yılmaz (2023) Türkçe ders kitaplarının dört temel beceriye yönelik etkinlikler içermesi gerektiğinden ve bu etkinliklerin öğrencilerin farklı becerilerini geliştirmeye yönelik olması gerektiğinden bahsetmektedir. Baltacıoğlu (2008) Türkçe ders kitaplarının dört temel beceriye yönelik etkinlikler içermesi gerektiğini ve bu etkinliklerin öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap etmesi gerektiğini savunmaktadır. Mutlu ve Yurt' a (2019) göre dört temel beceriler programda dengeli bir şekilde dağılım göstermemektedir. Özellikle programda yer alan konuşma becerileriyle okuma becerilerine ait kazanımlar arasında büyük bir fark bulunmaktadır.

Savaş (2014) tarafından, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde yer alan bilişsel beceri basamaklarına dağılımını belirleme amacı ile yapılan araştırma sonucunda; dağılımda belirgin bir düzensizlik ve belli basamaklarda (özellikle alt düzey olanlarda) yoğunlaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çeçen ve Kurnaz (2015) Türkçe ders kitaplarında değerlendirme ve yaratma basamağında yer alan soruların oranının %1 olduğunu tespit etmiştir. Aynı şekilde şengül (2005) ise metne dayalı sorular üzerine çalıştığı araştırmasında, alt düzey düşünme becerilerinden üst düzey düşünme becerilerine doğru gidildikçe, soru sayısının yüksek oranda düştüğünü tespit etmiştir. Yağmur (2009) ise Türkçe ders kitaplarının öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerinin gelişimini desteklemediğini tespit etmiştir.

Çevik ve Güneş (2017) Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklere yönelik yaptığı araştırma içerisinde dil bilgisi etkinliklerinin otomatik tekrarlar içerdiğini, bazılarının çoktan seçmeli, cümle çevirisi, tanımlama, eş anlamlıları bulma vb. içerikte hazırlandığını tespit etmiştir. Bu türden etkinliklerin hemen ezberlendiğini ve dil öğrenme konusunda pek faydası bulunmadığının bilindiği halde yaygın şekilde kullanıldığını belirtmektedir. Karadüz (2006) ise Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi konularının birbirini tamamlayacak biçimde oluşmadığını ve metinlerin dil bilgisi konularına yönelik içerikleri yeterince kapsamadığını tespit etmiştir. İkinci Çelikpazu (2015) ise, dil bilgisi etkinliklerinin dil bilgisi kazanımlarını gerçekleştirmede yetersiz olduğu ve öğretmenlere göre ders kitaplarındaki etkinliklerin nicelik ve nitelik açısından da yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmıştır.

Epçaçan (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki dil bilgisi kazanımlarının dil bilgisini öğretme konusunda yetersiz kaldığını tespit etmiştir. İkinci Çelikpazu (2015) ise, öğretmenlerin ders kitaplarındaki etkinliklerin konunun öğretimi için yetersiz kaldığını ve öğrencilerin dil bilgisi ile ilgili kavramları karıştırdıklarını tespit etmiştir.

Öneriler

- Türkçe etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmelerine yardımcı olacak biçimde ve birbirini tekrar etmeden özgün bir şekilde hazırlanması gerekmektedir.
- Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde yeni nesil sorulara yer verilmesi, konu ve kazanımların detaylandırılması ve örnek soruların artırılması gerekmektedir. Ayrıca etkinliklerin sarmal yaklaşıma uygun olacak şekilde tekrar hazırlanması gerekmektedir.
- Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin öğrencinin yaratıcılığını geliştirecek şekilde çeşitlendirilmesi, güncellenmesi ve detaylandırılarak yeniden hazırlanması gerekmektedir.
- Türkçe ders kitabındaki ifade becerilerine yönelik etkinliklerin hem sınıf düzeyini hem de süre sıkıntısını göz önünde bulundurarak yeniden hazırlanması gerekmektedir. Veya Türkçe öğretmenlerine her sınıf düzeyine ayarlanabilecek şekilde esneklik payı bırakılarak hazırlanması gerekmektedir.
- Türkçe ders kitabındaki bilişsel becerilerin gelişimiyle ilgili etkinliklerin, analiz etme, değerlendirme ve yaratma süreçlerine imkân sağlayacak şekilde hazırlanması gerekmektedir. Etkinliklerin tekdüze ve ezberci sitemden uzaklaşarak öğrencilerin

daha çok deneme yanılma yaptığı, kendilerini ve akranlarını değerlendirdiği ve yaratıcılığa olanak sağlandığı etkinlikler yer almalıdır.

- Dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileri için ayrı birer ders olması ve bu derslerde kullanılacak ayrı birer ders kitabı olması gerekmektedir. Bu kitaplarda yer alacak etkinlikler hazırlanırken öğrencilerin yaratıcı düşünmelerine, yaparak yaşayarak öğrenmelerine ve kendi kendilerine yapabilecekleri düzeyde olmalarına dikkat edilmelidir.
- Türkçe etkinliklerinin uygulanan siyasi politikaları yansıtmaları bir noktaya kadar doğru olabilir. Ancak bu yansımalar MEB'in yayınlamış olduğu 10 kök değer kapsamındaki konuları içermelidir. 10 kök değer içerisindeki konu başlıkları uygulanan veya uygulanmak istenen güncel politikalara alet edilmemelidir. Yalnızca temel değerler kapsamında ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, E. (2021). Akıcı okuma becerisi bakımından Türkçe dersi ğretim programı ve ders kitapları üzerine eleştirel bir analiz. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1140-1165.
- Altun, M. (2022). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında dinleme becerilerine yönelik etkinliklerin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 254, 157-170.
- Akyol, M. ve Erdoğan, S. (2021). İlkokul Türkçe ders kitaplarında okuma becerilerine yönelik etkinliklerin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 29(3), 1107-1124.
- Apaydın, N. (2010). 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aydemir, N. (2023). Lise Türkçe ders kitaplarında yazma becerilerine yönelik etkinliklerin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(1), 215-230.
- Baltacıoğlu, I. H. (2008). *Türkçenin ğretimi ve ğrenimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Benzer, A. (2004). Türkiye'de ana dili eğitimi müfredat programı 1913-1981. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk, ř., Kılıç akmak, E., Akgün, . E., Karadeniz, ř. ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (27th ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Ceran, D. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitaplarına ilişkin metaforları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 121-140.
- Çevik, A. ve Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 272-286.
- Çeçen, M. A. ve Kurnaz, H. (2015). Ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki tema değerlendirme soruları üzerine bir araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2).
- Çevik, A. ve Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Journal of Mother Tongue Education*, 5(2), 272-286.
- Demirel, Ö. ve Altun, E. (2003). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2006). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2018). Değerler eğitimi açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 244-255.
- Deniz, K., Tarakcı, R. ve Karagöl, E. (2019). Okuma kazanımları açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 688-708.
- Durukan, E. (2013). Öğretmen görüşleri açısından Türkçe dersi öğretim programı kazanımları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8).
- Ekinci Çelikpazu, E. (2015). Ortaokul 5-8. sınıf Türkçe dil bilgisi öğretimi üzerine bir inceleme. *Electronic Turkish Studies*, 10(15).
- Epçaçan, C. (2019). Yapılandırmacı anlayışa göre düzenlenmiş ortaokul Türkçe dil bilgisi öğrenme alanındaki konular ve etkinliklere ilişkin öğretmen görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), 409-430.
- Erten, M. (2019). Türkçenin öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 247, 175-186.
- Güneş, F. (2002). *Ders kitaplarının incelenmesi*. İstanbul: Ocak Yayınları.
- Karadüz, A. (2006). İlköğretim Türkçe dil bilgisi kitaplarının öğreticilik kavramı bağlamında eleştirisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 13-31.

- Küçüköğlü, A., Albayrak, F. ve Serin, N. (2020). Değerler eğitimi bağlamında Türkçe dersi: Program ve ders kitaplarının karşılaştırmalı incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1499-1518.
- Maden, S. (2021). Türkçe ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimleri: Bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 30-45.
- McMillan, J. H. (2000). Educational research: Fundamentals for the consumer (3rd ed.). Longman.
- MEB (2006). *Türkçe dersi öğretim programı kılavuzu*. Devlet Kitapları Basım Müdürlüğü.
- MEB (2006). İlköğretim 6. sınıf Türkçe dersi öğretim programı ile ilgili değerlendirme raporu. http://earged.meb.gov.tr/earged/subeler/olcme_degerlendirme/dokumanlar/mufredat_degerlendirme/degerlendirme_raporu6/turkce.pdf
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2003). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 39.
- Mert, E. L. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilecek etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48.
- Mutlu, H. H., & Yurt, E. E. (2019). 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin öğrenme alanlarına dağılımının incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 469-474.
- Özbay, M. (2003). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Gölge Ofset Matbaacılık.
- Olukcu, E., & Yıldız, D. (2022). Üst düzey düşünme becerileri kavramları bağlamında Türkçe ders kitaplarının incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 224-246.
- Özdemir, S. (2019). *Kuramdan uygulamaya Türkçe ders kitabı incelemeleri*. Anı Yayınları.
- Pollet, D. (2015). Elève: acteur actif de son apprentissage: le triple a gagnant? Analyse n°15. FAPEO. Retrieved from <http://www.fapeo.be/analyses>.
- Sallabaş, M. E. ve Yılmaz, G. (2020). Türkçe ders kitabı'nda bulunan metin altı sorularının yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 586-596.

- Sur, E. (2022). Türkçe ders kitaplarında yer alan metin altı soruların yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 430-451.
- Şengül, M. (2005). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere dayalı olarak hazırlanan sorular üzerine bir inceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Şimşek, Ş. ve Demirel, İ. F. (2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının anlatıma dayalı etkinlikler yönünden karşılaştırılması. *Kastamonu Education Journal*, 28(5), 2125-2135.
- Temizkan, M. (2014). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programındaki temel beceriler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 49-72.
- Uludağ, Ç. (2010). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ünveren Kapanadze, D. (2018). Dil ve kültür aktarımında işlevsel bir araç olarak ders kitapları: Türkçe ders kitapları örneği. *Electronic Turkish Studies*, 13(27).
- Yağmur, K. (2009). Türkçe ders kitapları dil gelişimini ne oranda desteklemektedir. *Cito Education: Theory and Practice*, 2, 53-64.
- Yaylı, D. ve Solak, M. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 441-453.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5th ed.) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E. (2023). *Türkçenin öğretimi ve öğrenimi* (4th ed.). Pegem Akademi.
- Yin, R. (1984). *Case study research: Design and methods*. Sage Publishing.
- Yurt, G., & Arslan, M. (2014). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının şekil-içerik-metin yönünden incelenmesi: Zambak ve Pasifik yayınları örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 317-327.
- Zorlu, Ö. K. (2021). Metinlerin temalara uygunluğu bakımından Türkçe ders kitapları üzerine bir inceleme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7(1), 1-11.

Dijital Kaynakça

URL 1: Türk Dil Kurumu. (2024, Mart 28). Türk Dil Kurumu Sözlük. Erişim tarihi: 28 Mart 2024, <https://sozluk.gov.tr/>

URL 2: Millî Eğitim Bakanlığı. (2024, Mart 31). Millî Eğitim Bakanlığı Müfredat. Erişim tarihi: 31 Mart 2024, <https://mufredat.meb.gov.tr/SSS.aspx#:~:text=%C3%96%C4%9Fretim%20programlar%C4%B1%20%C3%B6%C4%9Frencilerin%20%C3%BCniversite%20ve,net%20bir%20%C5%9Fekilde%20ortaya%20koyar>